

# Зміст

Нетипові герої, героїчні обставини (Сергій Жадан) ······	7
---	---

## I

Дві Фріди ······	13
Автопортрет на тлі листя ······	18
Афіна Паллада ······	25
Уна і Лев ······	31
Пшеничне поле з круками ······	37

## II

Живий натюрморт ······	41
Дівчинка на кулі ······	57
Зближення ······	69
Над містом ······	78
Дівчинка з собакою ······	95
Автопортрет ······	
Між годинником і ліжком ······	112
Видалення каменя глупоти ······	124

Нічна варта .....	142
Храм Януса .....	155
Жанна-Антуанетта Пуассон .....	164
Quo Vadis? .....	181
Демон, що сидить .....	200

### III

Народження Венери .....	215
-------------------------	-----

## Нетипові герої, героїчні обставини

Що може зацікавити читача в цьому тексті? Передусім герої. Не надто насправді «героїчні», не надто, можливо, правильні й позитивні, проте, поза сумнівом, — виразні та яскраві. Себто виразно поламані і яскраво суперечливі. Зі своїми слабкостями, травмами, ілюзіями, вірою та сподіваннями. Що прикметно: саме їхня травматичність, упереміш з ілюзіями, себто — вірою та сподіваннями — і робить цих героїв сильними, принциповими та послідовними. А вже принциповість і послідовність є характеристиками безумовно позитивними, тож наприкінці всієї цієї карколомної архітектурної історії наші герої, хочеш не хочеш, викликають співчуття та симпатію. І тут слід віддати належне авторці, якій удалося закласти у своїх персонажів не лише відчутну екзотику та асоціальну фріковість, але й надати прописаній нею гримучій суміші хвороб, затемнень і фобій якоїсь справді людської подобизни і читабельної правдоподібності. Екзоти, в яких можна впізнати себе, — справді виграшний варіант для пись-

## Дві Фріди

А план її насправді був простим: затягти дитячу гірку на дев'ятий поверх, поставити на край даху і зїхати. Прямо посеред вечірки в улюбленому барі під відкритим небом. Саме тоді, коли музика гратиме особливо гучно. Звісно, вона мала на увазі не те залізне іржаве одоробло на кожному дитячому майданчику, з якого влітаєш у пісок. Їй цілком підійшла би пластикова чи надувна гірка, яку можна швидко розвернути. Правда, події далі вона уявляла як фрагмент гри «Принц Персії»: не дострибнув, упав на гострі шипи.

Про все це вона розмірковувала спокійно й розважливо, коли прогулювалася до краю даху з коктейлем у руці. Вологі вогні ліхтарів утворювали внизу ніби злітну смугу, фари машин майоріли розмазаним світлом, підсвічені вивіски вабили за собою вдалечінь. Вона поставила коктейль на підлогу, перекинула волосся на інший бік — як сипнула пшеницю. На цьому вітрі її обличчя здавалось оголеним, незахищеним, як цибулина, з якої зняли шкірку й верхні лусочки, ли-

шивши саме осердя. Вона підійшла ближче й намацала холодні поручні з нержавійки. Раптом їй захотілося перегнутися через перила вперед, як у дитинстві на перекладині на уроці фізри. Це бажання росло в повітрі й витісняло все зайве. Один легкий рух — і її змете з висоти, наче крихту зі столу. Вона обхопила трубу вологими долонями, злегка погойдуючись із п'яток на носочки й назад. На пару секунд задивилася вниз на власні пальці в босоніжках: довгі, тонкі, ніби з порцеляни, з непофарбованими нігтями у формі морських мушель. Зараз вона порухує до десяти — і зможе підтягнутися. Зараз.

Лікарі та родичі звать її Анна. А також Аня, Ганна, Анька, Ася, Анюта. Мине ще якихось хвилин п'ятнадцять, і вона весело пліткуватиме з Дядею про спільних знайомих та обговорюватиме плани на відпустку. А під завісу святкування дня народження станцює на барній стійці та виграє кілька безкоштовних коктейлів. Тоді вона вже знатиме, що такий стан називається манія.

Тож коли пізніше вночі Анна затопить сусідів і вони разом із міліцією знайдуть її у ванній з повним шлунком таблеток, можна буде сказати, що все пішло не за планом. У лікарню до неї примчить Дядя, а потім наполягатиме, щоб ванну Аньці демонтували і встановили безпечну душову кабінку. Як тільки він не намагатиметься дізнатися, в чому ж була причина, Анька не зможе назвати жодної. І найгірше, що говоритиме вона цілком переконливо.

Із мозком Анни не все гаразд. Так буває. Від часів вечірки на даху в її житті мало що залишилося. Тоді Анна провела пів року в Павлівській лікарні, змінила

сімку в телефоні й тепер працює касиркою в супермаркеті. Це одна з небагатьох робіт, яку вона може собі дозволити: сидіти по той бік каси, сканувати штрихкоди на продуктах, прислухаючись, як вони пишуть. Спочатку мусить пробивати червоні продукти — обов'язково саме червоні. Потім — жовті: лимони, сири, яблука, печиво, неважливо, головне — щоб жовті. Потім — сині й зелені, фіолетові, і тільки потім — решту. Бувають хороші дні, а буває, доводиться пояснювати неповнолітнім нащадкам заможних батьків, чому їм поки не можна віскі за триста доларів, навіть якщо вони можуть його собі дозволити. Або ж на касу приходять ненависники пакетів і висипають із кошика шість різних сортів червоних яблук без пакетів, авжеж, забуваючи їхні назви. Та найбільше вона боїться зустріти на стрічці рибу без голови, напружується лише від одного запаху, і, якщо до неї суне безголова тушка, Анна рвучко підхоплюється і просить підмінити або просто зривається на ноги й тікає подалі в підсобку. Звісно, часто під гиготіння колег.

Із мозком Анни не все гаразд. Таке трапляється. Якщо розсадити всі її фобії, манії та розлади, ніби м'які іграшки на дивані, вийде довга вервечка. Після виписки з Павлівки що два тижні Ганна навідується до лікаря, схожого на лева Сімбу з мультика. Перед першим візитом їй здавалося, що замість «Привіт, я ваш лікар» він скаже «Привіт, мабуть, так жахливо бути тобою?». Так їй здавалося і перед другим візитом, і перед третім. Але він нічого такого не каже. Коли Ганні вдається дійти до клініки, вона розповідає йому про спроби самогубства, про нав'язливі стани, про дитинство і свій розлад. Він радить їй ходити на терапевтичні